

معرفی طرح‌های پژوهشی در دست اجرا (۲)

ارزش‌یابی اثربخشی برنامه‌درسی جدید پایه‌اول ابتدایی در تغییر رفتار دانش‌آموزان
در سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰

این پژوهش به منظور ارزش‌یابی برنامه‌های درسی جدید دوره‌ابتدایی و میزان اثربخشی آن‌ها در رفتار دانش‌آموزان، در مقایسه با برنامه‌های درسی قبلی انجام گرفته است. درحال حاضر، دکتر علی دلاور با راهنمایی آقای محمود مهرمحمدی درحال اجرای آن هستند.

بیان مسأله

همه ساله تعدادی از کتاب‌های درسی تغییر می‌کنند. این تغییرات برای رفع اشکال‌های اعلام شده از طرف معلمان و تغییر نیازهای آموزشی مرحله‌ای و پایانی و نیز برای ایجاد تناسب در محتوای آموزشی، با توجه به زمان انجام می‌گیرد. با توجه به اهمیت دوره‌ابتدایی و شکل‌گیری نگرش‌های اولیه دانش‌آموزان در این دوره نسبت به سایر دوره‌های تحصیلی و حتی دانشگاهی توجه به متون و محتوای آموزش در این دوره نیز اهمیت پیدا می‌کند. به همین دلیل، متون آموزشی باید به گونه‌ای طراحی و تدوین شوند که در نظام آموزش و پرورش، انسان‌هایی با تفکر علمی و معتقد به ارزش‌های جامعه تربیت شوند. در پایه اول دبستان، سه بسته آموزشی متنوع درحال اجراست. مهم‌ترین سؤال این است که کدام یک از این سه بسته آموزشی باعث ایجاد رفتار مطلوب‌تری (براساس معیارهای هفتگانه در تهیه بسته‌های آموزشی) در دانش‌آموزان شده است؟ همچنین دو بسته آموزشی جدید (تعلیمات دینی در پایه دوم و مطالعات اجتماعی در پایه سوم)، تا چه اندازه نسبت به بسته‌های آموزشی قبلی (که در اکثر مدرسه‌های کشور تدریس می‌شوند)، کیفیت بهتری دارند؟

هدف پژوهش

هدف اصلی این پژوهش، ارزش‌یابی کیفیت بسته‌های آموزشی و مقایسه اثربخشی آن‌ها با توجه به معیارهای هفت‌گانه در این پژوهش، به شرح زیر است.

۱. از منظر تربیت دینی.
۲. از منظر تربیت اجتماعی.
۳. از منظر مهارت‌های زبان‌آموزی.
۴. از منظر تربیت علوم پایه و خلاقیت.
۵. از منظر ابعاد روان‌شناختی.
۶. از منظر تربیت هنری و زیباییشناسی.

۷. از منظر تربیت متناسب با سازمان دهی محتوا.

روش اجرای پژوهش

در این پژوهش، سه گونه جامعه به شرح زیر مطالعه و بررسی خواهند شد:

الف) دانش آموزان پایه اول که در سال تحصیلی ۸۱-۸۰ در دبستان های مراکز استان ها به تحصیل اشتغال دارند و به آن ها کتاب های معمول آموزش داده می شود.

ب) دانش آموزان پایه اول بند الف که به آن ها کتاب های جدید یا بسته آموزشی شماره یک (ناشر آن سازمان برنامه ریزی و تألیف کتاب های درسی است.) تدریس می شود.

ج) دانش آموزان بند الف که به آن ها کتاب های جدید یا بسته آموزشی شماره دو (اثر مشترک دفتر تکنولوژی آموزشی و دفتر انتشارات کمک آموزشی) تدریس می شود.

ابزار اندازه گیری و نحوه اجرای آن

به منظور پاسخگویی به سؤال های مطرح شده و دست یابی به هدف های پژوهشی، از ۷ نوع ابزار به شرح زیر استفاده می شود:

۱. چک لیست مشاهده: از این وسیله برای ارزش یابی حس مذهبی، روحیه مشارکت، آداب اسلامی، هدایت عواطف، رعایت حقوق دیگران، آداب معاشرت، پذیرش شعائر مذهبی، توجه به اموال عمومی، وطن دوستی، احترام به پرچم، بازی گروهی، مسئولیت پذیری و مشارکت در بحث های گروهی استفاده می شود.

۲. آزمون های دوره ای درسی: شامل آزمون های شناخت نعمت های خداوند، گرایش به پیشوایان، آشنایی با شغل و کار، تکمیل و تعمیم، تبدیل گفتار، کارشگری و تحقیق، پردازش اطلاعات، پرورش مهارت ها، تفکر واگرا، ترکیب یافته ها و موقعیت های جدید، تمرین ها و مهارت های یادگیری.

۳. آزمون های تصویری: شامل آزمون های رسم تصویر، تلخیص، درک معنی و مفهوم و آزمون تناسب تصویرها با سطح ذهنی هر دانش آموز.

۴. آزمون های نوشتاری: شامل آزمون نوشتن، آزمون علامه شیخاوندی، آزمون تکمیل حروف و آزمون تبدیل گفتار به نوشتار.

۵. آزمون خواندن: شامل آزمون خواندن صحیح و درست.

۶. پرسش نامه ارزش یابی والدین: شامل انجام وظایف دینی، احترام به بزرگ ترها و داشتن احساس هم دردی.

۷. پرسش نامه ارزش یابی معلم از دانش آموز: شامل شناخت مؤسسات محلی، منابع اطلاعاتی، پژوهش های ساده، ایفای نقش در پیام، تمیز هجاها و واج ها، ترکیب واج ها، پیش بینی رویدادها، نتیجه گیری، خلاصه سازی، درک شباهت ها و تفاوت های تصویری کتاب های غیر درسی، صامت خواندن، بلند خواندن، حفظ کردن و پرورش مهارت ها.

هریک از آزمون های ذکر شده، براساس میانی نظری و مؤلفه هایی که در کتاب های مورد ارزش یابی آمده اند، ابتدا به صورت مقدماتی ساخته خواهد شد. سپس برای نمونه هایی که به همین منظور انتخاب خواهند شد، اجرا می شود و پس از رفع اشکالات احتمالی و محاسبه پایایی و اعتبار هر یک از آن ها، فرم نهایی پرسش نامه تهیه و تنظیم خواهد شد.

در تحلیل مقدماتی برای هر یک از سؤال ها: شاخص های «دشواری» و «قدرت تمیز» محاسبه خواهند شد. برای تعیین پایایی فرم نهایی هر یک از آزمون ها، سعی خواهد شد، از آزمون های برآوردکننده همافکنی درون سؤال ها استفاده شود. ضمناً برای تعیین اعتبار فرم نهایی، از اعتبار وابسته به ملاک و اعتبار عاملی بهره گرفته می شود